

Infrastruktur och kommunikationer
Ruth Eriksson
Tfn: 063-146561
E-post: ruth.eriksson@regionjh.se

2019-09-23

RUN/288/2019

PM Allmän trafikplikt linje 40 Östersund-Hammarstrand-Sollefteå- Örnsköldsvik

Inledning

Region Jämtland Härjedalen är regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) enligt lagen om regional kollektivtrafik (SFS 2010:1065). Myndigheten är den strategiska beslutsnivån för den regionala kollektivtrafiken, och har det politiska och ekonomiska ansvaret för verksamheten och dess utveckling. Det innebär att besluta om trafikförsörjningsprogram, allmän trafikplikt och ta emot anmälan om kommersiell trafik. Region Jämtland Härjedalen äger Länstrafiken i Jämtlands län AB (Länstrafiken) som är den instans som operativt verkställer besluten om allmän trafikplikt i form av att upphandla, ingå avtal, samordna trafik, publicera tidtabeller och hantera biljettintäkter m m för den allmänna kollektivtrafiken i länet.

Fr o m december 2020 ska ett nytt trafikavtal finnas för allmän kollektivtrafik på linje 40 Östersund-Hammarstrand-Sollefteå-Örnsköldsvik. Trafiken kommer att upphandlas av kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland efter en överenskommelse som främst grundar sig på att bussgodis har avvecklats i Jämtlands län.

Med allmän trafikplikt avses

- Ett krav på en trafik tjänst som fastställs av RKM.
- Public service obligation, d v s ett offentligt serviceåtagande gentemot invånarna.
- Trafiken skall avse vardagsresande, d v s resor som är en naturlig del av människans dagliga aktiviteter arbete, studier, omsorg och fritidsaktiviteter. Sådant resande kan förekomma under veckans alla dagar.
- Beslut om allmän trafikplikt skall kunna härledas ut det regionala trafikförsörjningsprogrammet.
- Ett trafikföretag skall inte ha något intresse av att bedriva trafiken kommersiellt.

Regional utvecklingsstrategi och trafikförsörjningsprogram

Jämtland/Härjedalen 2030 Innovativt och attraktivt är det övergripande styrdokument för länet, den regionala utvecklingsstrategin. Här anges inriktningen för länets strategiska utveckling. För att nå de önskade tillståndet finns en rad mål, samlade under olika prioriteringar. Kollektivtrafiken är ett medel för att nå de övergripande samhällsmålen för länet.

I prioriteringen ”smart tillväxt – resurssnålare och effektivare” finns bl a målen

- hög energieffektivitet inom kommunikationer
- transporter inom länet ska vara oberoende av fossil energi

I prioriteringen ”hållbar tillväxt – besöksnäring och attraktivitet” finns bl a målet

- fler personer besöker och bosätter sig i länet.

I prioriteringen ”tillväxt för alla – infrastruktur och samhällsservice” finns bl a målet

- förbättrade kommunikationer överbryggar de långa avstånden.

I regionalt trafikförsörjningsprogram 2016-2020 anges hur kollektivtrafiken ska utvecklas. Programmet omfattar endast de första åren på det kommande trafikavtalet, men får utgöra en inriktning. Interregional trafik är av strategisk betydelse för att tillhandahålla en god trafikförsörjning.

Trafiksamråd

Trafiksamråd har genomförts muntligt med Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland samsyn råder, linjen fyller in viktig interregional uppgift.

Nuläge

2018 uppgick trafik kostnaden till 10,1 Mkr, den statliga medfinansieringen 3,3 mkr och biljettintäkterna 2,5 mkr. Nettokostnaden 4,2 mkr fördelas på Västernorrland 1,6 mkr och Region Jämtland Härjedalen 2,6 mkr. Kostnad och intäkter för trafiken fördelas mellan länen baserat på utbudskilometer.

Trafikverkets medfinansiering

Trafikverket har i uppdrag att i hela landet avhjälpa tillgänglighetsbrister i den interregionala persontrafiken där sådan inte upprätthålls i annan regi eller där det saknas förutsättningar för kommersiell drift. Det sker genom trafikavtal för flyg, tåg och buss. Trafikverket har tecknat avtal med de regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland om interregionalbusstrafik mellan länen, linje 40 ingår i detta avtal. Innevarande avtal löper ut 2019-12-15. Ett nytt avtal ”Samverkande Inland” ska då ta vid. Avtalet beräknas redovisas under senhösten 2019.

Trafikutbud och resande

Trafikutbudet, med få och långa turer är anpassat för tåganslutningsresor, serviceresor och veckopendling. Det är också den trafik som staten har ett ansvar för att medfinansiera. På delsträckor förekommer arbets- och skolpendling, för det behovet finns även andra linjer med tätare turutbud. Biljettsamverkan mellan länen sker genom Norrlandsresan.

Trafikutbudet omfattar 3 dubbelturer Örnköldsvik-Östersund M-F, 1 dubbeltur Sollefteå-Östersund M-F, 1 dubbeltur L och en dubbeltur S.

Resandet uppgår årligen till 75 – 80 000 resenärer. På linjen är ca 25 % interregionala resor enligt Trafikverkets definition, d v s resan är längre än 100 km, passerar en länsgräns eller två kommungränser. Trafikproduktionen uppgår till ca 560 000 km årligen.

Vid upphandlingstillfället säkerställs goda möjligheter att förändra utbudet under avtalstiden. Detta för att kunna genomföra anpassningar av trafiken utifrån ekonomiska förutsättningar och resandeutveckling över tid. Avtalstiden ska omfatta trafik från december 2020 - december 2024.

På linjer med statlig medfinansiering genomförs regelbundet kundundersökningar. Av undersökning från 2018 framgår följande för linje 40.

Sammanfattning - Prioriteringslista

		Viktighet	Nuvarande betyg (index)	Åtgärds-poäng
Åtgärda	Tydlig information på skyltningen ombord	0,85	77	19,4
	Bekväma sittplatser	0,75	75	19,1
	Prisvärd biljett	0,56	70	16,6
Bevaka	Behaglig temperatur	0,55	75	13,6
	Serviceinriktad personal	0,63	80	12,7
	Tydlig information från personalen	0,57	80	11,5
	Tryggt och säkert att resa	0,60	89	6,6
	Tidhållningen	0,40	84	6,5
Bevara	Enkelt att stiga ombord	0,38	89	4,3
	Enkelt att resa med bagage	0,38	90	3,9
	Välstädat	0,22	88	2,7

Av resenärerna anger 55 % att de gör en privat/fritidsresa, 25 % att de reser till/från skola och 16 % att de gör en arbetsresa. Andelen sällanresenärer är hög 27 % reser någon gång i veckan och hela 56 % reser några gånger om året eller mera sällan. 61 % av resenärerna är kvinnor och 39 % är män. 35 % är upp till 24 år, 42 % 25-64 år och 22 % 65 år eller äldre.

Beslut om trafikplikt

Kollektivtrafik är en faktor som påverkar människors val av arbete, boende, utbildning och fritid. Det är därmed av betydelse för den regionala utvecklingen och angeläget att den präglas av långsiktighet och stabilitet. Utifrån behov, mål och ambitioner i trafikförsörjningsprogrammet bör linje 40 Östersund-Hammarstrand-Sollefteå-Örnsköldsvik omfattas av allmän trafikplikt.